

EL GUST PER LA LECTURA

CICLE MITJÀ
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

EL MISTERI DE L'ESPANTAOCCELLS ADORMIT

Joan de Déu Prats

GUIA DIDÀCTICA

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

El gust per la lectura
2014-2015

Cicle mitjà
d'educació primària

El misteri de l'espantaocells adormit

Joan de Déu Prats

Guia didàctica

**Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics**

Joan de Déu Prats

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

0. Què sabem de Joan de Déu Prats	5
0.1. Quatre paraules sobre l'autor	5
0.2. Referències. Per triar i remenar	8
0.3. Què vol dir escriure	9
0.4. Propostes per jugar a fer de detectius	11
1. Què sabem de l'obra	14
1.1. El mestre presenta el llibre	14
1.2. El llibre, què ens diu sobre el llibre?	15
1.3. L'autor, què ens diu sobre el llibre?	15
1.4. Qui és Joan de Déu Prats	15
1.5. L'il·lustrador i els seus ninots	17
2. Preparats per llegir? (Abans de llegir)	20
3. La lectura d'«El misteri de l'espantaocells adormit»	21
3.1. L'esquema de la història	21
4. Llibrefòrum	22
5. Que té d'especial, aquest llibre?	23
5.1. Que és una paròdia	23
5.2. La poesia	23
5.3. L'humor	24
6. Traguem suc al llibre	26
6.1. Jack, l'esquirol, el protagonista	26
6.2. Els animals	26
6.3. El bosc	27
6.4. Els arbres	28
7. Recursos estilístics	30
7.1. Els diàlegs	30
7.2. Les descripcions	31
7.3. Paraules, expressions i argot	31
8. Les qualitats del bon detectiu	33
8.1. Les deduccions	33
8.2. L'observació (aplicada als dibuixos)	34
9. El pes de la llei	35
10. Per continuar llegint... altres llibres	36

Annex I. Escrit de Joan de Déu Prats al seu amic Lluísot	38
Annex II. Informació sobre l'editorial	39
Annex III. Activitats per als alumne	40
<i>Quadre d'activitats per fer a classe</i>	49

0.1 QUATRE PARAULES SOBRE L'AUTOR

Tots els nens són com Indianes Jones perquè són grans exploradors. Els menuts han de descobrir el món, mentre que els adults ja el coneixen. Els pares, però, pateixen una confusió. Confonen els exploradors amb trapelles. Pensen que els menuts no saben estar-se quietos. I és que és normal no parar quiet perquè les grans exploracions, com la vida mateixa, demanen moviment. A mi, com a tants altres nens, de petit em van voler fer formalet perquè no prengués mal i perquè no molestés gaire. De manera que el meu radi d'acció va minvar molt.

Paradoxes de la vida, precisament aquesta mancança es va convertir en un repte. Com podria explorar el món, aleshores? En aquell punt va ser quan vaig descobrir unes finestres màgiques que em permetien viatjar sense sortir de casa i fer grans descobriments: els llibres. Els llibres són finestres màgiques que ens permeten sortir de la realitat per viatjar a altres mons.

Amb el temps, vaig descobrir que les persones que escriuen llibres són mags. Perquè del no-res s'inventen una història. I, per explicar-la, utilitzen la millor màgia: la imaginació. I és que la imaginació serveix per transformar les coses.

Imaginant imaginant, jo m'he inventat un munt d'històries, més de cent, sobretot per a menuts, però també per a grans. Sempre he dit que no escric per als nens i nenes, com tampoc no escric per a divorciats o jubilats. Escric per a mi. I si el que faig m'agrada, tinc una oportunitat que agradi als altres. Quan escric per a nens, connecto amb el meu nen i, si a ell li agrada la història, potser agradarà a altres nens.

Vaig començar a escriure professionalment a la revista d'humor *El Jueves*. Això ja indica que m'agrada l'humor. I és que l'humor és un punt de vista insòlit sobre les coses, que ens fa somriure. També vaig fer guions per a sèries d'humor i concursos televisius: *3a planta*, *Inspección Fiscal*, *Historias de la Puta Mili*, *No te rías que es peor*, *Ven al Paralelo...* I vaig col·laborar en unes quantes publicacions: *Avui*, *Tretzevents*, *Cavall Fort*, *Esquitx*, *El Mundo*, *El Drall*, *La Vanguardia*, *El Temps...*

Ara, si miro enrere, puc veure els meus llibres traduïts a d'altres idiomes, els premis que he guanyat –vitamines per continuar escrivint!–, i les hores que m'he passat visitants lectors a les escoles per explicar-los que llegir no és important sinó molt interessant!

I si miro cap al futur, veig un munt d'històries que em piquen l'ullet perquè les atrapi i les escrigui. Escriure, en definitiva, és una manera d'explorar el món, i llegir consisteix a jugar a imaginar.

Rere un llibre hi ha un escriptor... Però què i qui hi ha rere un escriptor?

Quan vaig a visitar-los a les escoles, els lectors solen tenir un estereotip de l'escriptor. De vegades penso que m'hauria de deixar perilla, fumar en pipa i portar ulleres. Si en alguna ocasió m'acompanya el meu pare (a ell també li agrada escriure), sempre es pensen que l'escriptor és ell i no pas jo.

Un escriptor, en definitiva, és una persona normal i corrent a qui l'únic que li passa és que li agrada imaginar.

És bo que els nens i nenes sàpiguen d'on surten aquestes capses màgiques que anomenem llibres i qui s'hi amaga darrere.

A continuació us exposo unes quantes idees que he rumiat sobre el fet d'escriure i llegir. També us deixo una petita entrevista que em va fer un alumne molt interessat a publicar, i quatre consideracions que han fet sobre mi el meu pare i la Vanessa, la meva companya. I per si no en teniu prou amb aquest material per poder *emmarcar-me* i poder fer diferents activitats amb els nens sobre un servidor, us puc explicar que m'agrada el fricandó, vaig arribar a ser cinturó taronja de judo, vaig començar a aprendre a tocar el saxofon fins que els veïns em van fer fora de casa. M'agrada la geografia i els arbres i tinc un company increïble, en Nicolás, el meu chihuahua, valent, eixerit, gran corredor i molt intel·ligent.

El Joan de Déu petit segons el seu pare

Quan la meva esposa Glòria i jo portàvem al cine el nostre fill Joan de Déu, no sabíem si veuríem sencera la pel·lícula o si hauríem de sortir per no distreure els espectadors, ja que el nostre fill no parava de preguntar qui era el dolent i de fer moltes preguntes.

A casa, com que encara no teníem l'il·lustre hoste Sr. Google, els diccionaris estaven força contents, treballaven molt i se sentien importants al poder saciar la curiositat que tenia el Joan de Déu per conèixer animalets, països i coses en general.

Les redaccions que li demanaven a escola ja destil·laven aromes d'escriptor perquè sabia combinar les paraules, afegint-hi pinzellades d'humor i fantasia.

Més endavant, amb la joventut, alguns diumenges preferia quedar-se al sofà de casa devorant llibres i més llibres, com si fos un bou famolenc de coneixements que no parés de menjar herba dels camps de la cultura.

Aquesta actuació crec que ha estat la base, perquè jugant amb les paraules i els coneixements adquirits, ha pogut editar més de 100 llibres, que no és cosa fàcil.

Respecte a la seva fantasia, és innata, heretada del meu pare i una mica de la meva, però ell l'ha desenvolupat moltíssim. Nosaltres veiem una mosca que surt per la finestra, ell veu un insecte que avisa la seva família que hi ha un pastís a la taula. Nosaltres veiem un capvespre i que el sol s'amaga a l'horitzó, ell veu que el mar agafa el sol per netejar-lo perquè estigui net i polit l'endemà. I així tot, perquè el Joan de Déu té dues vides, la que viu i la que imagina.

Com a pare, l'estimo molt; com a lector, sóc el fan número u i, a més, li estic agraït per dos motius. Un, perquè al llegir el seus contes em desperta el nen que tots tenim a dins i visc feliç, sense la malícia del món dels adults. I dos, perquè si els personatges dels seus contes són fills seus, resulta que jo sóc un avi molt especial, perquè sóc avi d'un drac, d'un espantaocells, d'un hipopòtam, d'una vaca, del Sr. Guerra, de l'home invisible, del megacapità Fonoll...

El Joan de Déu segons la seva companya

El Joan de Déu té el cap ple de paraules que ajunta de manera màgica i transforma en històries. Si qualsevol persona veu uns núvols al cel, el Joan de Déu veurà un ramat d'elefants fent una cursa d'obstacles. Si hi ha una formiga a terra, el Joan de Déu veurà una aventurera a la recerca d'un tresor. El Joan de Déu es mira el món de forma diferent, el veu tot ple de poesia. A més, el Joan de Déu té un cor molt gran, tan gran que té amor per oferir a totes les persones, animals i plantes del món. El Nicolás, que és el seu gos, se l'estima moltíssim. I el seu gessamí li regala cada primavera oloroses flors, com a agraïment a les seves atencions. El Joan de Déu viu ara molt a prop del mar i quan obre la finestra cada matí, una dolça brisa marina li acarona la cara. Just aleshores és el moment en què les paraules que viuen al seu cap es desperten i s'uneixen per crear històries enginyoses de pirates que recorren els mars del món.

Entrevista d'un alumne

Hola, em dic Àlex i sóc un estudiant de 2n de Batxillerat. Estic fent el meu Treball de Recerca sobre les possibilitats d'un autor novell que vol veure la seva obra editada. Demano la seva col·laboració per al meu treball de camp. A continuació veurà una sèrie de preguntes relacionades amb la seva professió i el món editorial. Si us plau, respongui les preguntes tan bé com pugui. Moltes gràcies per la seva ajuda.

Quants anys fa que es dedica, o durant quants s'ha dedicat a aquesta professió?

25 anys.

Considera important que un escriptor/a novell registri la seva obra abans d'enviar-la a un concurs literari, un agent o un editor?

No. L'important és posar-se a escriure, tenir material, escriure i més escriure. Això és l'important. Pensar en altres coses en aquest moment és tirar les pilotes fora del camp.

Creu que és necessari que un autor/a novell contracti un/a agent literari si pretén publicar a una gran editorial?

No. L'important és escriure. No pensar en més coses. Si et volen publicar un llibre en una editorial, després ja podràs assessorar-te de si el contracte t'està bé, per exemple adreçant-te a la societat d'escriptors.

Considera possible que un/a escriptor/a novell guanyi un impor-

tant premi literari convocat per una editorial?

Sí. Ha passat un munt de vegades. El tema no és ser novell en el sentit de no haver publicat mai. Un és novell en qualsevol cosa en què no té experiència. Si escrius molt i et va sortint bé, ja no seràs novell encara que no hagi publicat res.

Vostè té un agent literari? Per quina raó?

Sí. Perquè després de molts anys de portar jo els originals a les editorials, conèixer els editors, i insistir perquè m'atenguessin, ara ja pot fer-me aquesta feina una altra persona, professional, i jo guanyo temps per dedicar-lo a la meva passió, que és escriure. Però, al principi, recomano que ho faci un mateix. Sempre et pot assessorar l'associació d'escriptors. Encara que no en siguis soci –has de tenir tres llibres publicats– t'aconsellaran o et diran qui et pot orientar.

El Joan de Déu Prats segons la crítica

El reconegut crític Andreu Sotorra ha dit de l'autor que té «un estil literari no només llegidor, sinó depurat i adequat als requisits de la llengua escrita per ser escoltada i que es fa encomanadissa pel ritme musical amb què n'encadena els elements, una aliada imprescindible per enriquir el gènere fantàstic». (*Avui*, 13 de maig de 2004)

Segons Luis Arizaleta, l'autor «posa els seus personatges, mascles de diferents edats, en el camí que els porta a trobar-se amb ells mateixos, partint d'una absència fins a arribar a descobrir-se en el mirall d'una relació amorosa».

Joan Portell, a la revista *Faristol* opina, a propòsit d'*El segrest de la primavera*, que hi «destaquen els diàlegs, hereus dels germans Marx, de D. Hammett o de Chandler: ràpids, enginyosos, divertits i fins i tot surrealistes». Aquesta opinió es pot fer extensible a totes les obres de l'autor.

Per a Alba Vallhonrat, l'obra de Joan de Déu Prats presenta «un llenguatge ric sense concessions, un petit toc de poesia i de descripció psicològica que demostra respecte pel jove lector i s'agraeix».

0.2 REFERÈNCIES. PER TRIAR I REMENAR

Si voleu saber més coses sobre mi i, especialment, sobre la meua obra, les trobareu ben fàcilment a la meua web. A continuació us passo la seva adreça i algunes altres referències per triar i remenar.

A la meua web, a més de tota la relació dels llibres publicats, trobareu crítiques, entrevistes, vídeos de contes, fotos, històries...

www.joandedeuprats.com

A més, em vaig apuntar a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, on també podeu trobar referències meves:

www.escriptors.cat/autors/pratsj/

Us passo així mateix una entrevista que és a la xarxa, per tafanejar:

www.cali2copio.net/joan-de-deu-prats

Si el que voleu és tenir una relació dels meus llibres:

www.todostuslibros.com/.../prats-pi Joan-Joan

Si voleu practicar una mica d'anglès, aquí trobareu també referències meves:

www.newspanishbooks.com

En aquest blog sobre escriptors també hi sóc: www.tumateix-escriptors.blogspot.com. Busqueu-m'hi per la P, no pas per la D. De vegades la gent es pensa que *de Déu* és el cognom.

La fundació Germán Sánchez Ruíper té un diccionari d'escriptors i il·lustradors de literatura infantil i juvenil. També hi podeu donar un cop d'ull:

www.recursos.fgsr.es/autores

Com a mostra, us deixo la ressenya de l'escola Sant Vicenç, de Sant Vicenç dels Horts, durant una visita que hi vaig fer:

www.csantvicens.com/serveis/biblioteca/Joan_de_Deu.htm

Al Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil de Catalunya (Clijcat), també em tenen fitxat:

www.clijcat.cat/diccionari/catala/diccionari

Si poseu tota aquesta tirallonga al Google, us podreu baixar un pdf, delicadesa de l'Ajuntament de Terrassa, sobre la meva obra:

www.terrassa.cat/files/9-12094-fichero/qui_es_qui_juny11.pdf?...1

Durant anys, no sols vaig ser escriptor, sinó també venedor dels meus contes. Això volia dir que havia d'anar porta a porta de les editorials a veure si me'ls compraven. Ara dispo dels serveis d'una agència literària, que es diu IMC. A la seva web, trobareu més dades meves:

http://www.iemece.com/escritores_ficha.php?id_autor=9

A banda del material electrònic, qui tingui a l'abast la revista *Cuadernos de literatura infantil i juvenil* (CLIJ) trobarà referències en els números següents:

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2010. Núm.235. pàg.18

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2000. Núm.126. pàg.38-39

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2001. Núm.144. pàg.37

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2004. Núm.170. pàg.46-47

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2006. Núm.192. pàg.78-79

Per últim, Edicions del Pirata va publicar-me un llibre titulat *El Cel de les Paperines*, una biografia meva. Acompanyada amb fotos de quan era petit, hi narro precisament les exploracions i descobertes d'un menut amb ulls ben curiosos. Un menut que un dia a venir es faria escriptor.

Editorial@edicionsdelpirata.cat

0.3 QUÈ VOL DIR ESCRIURE

Escriure consisteix a ordenar

Escriure és un joc que consisteix a ordenar. Quan vivia amb els pares, la mare em deia que fes el favor de desar els mitjons de sota el llit, que era un desenreçat. Jo li contestava: «Mare, jo sóc molt ordenat, em passo el dia ordenant paraules! Vaja, escrivint!».

Quan una persona escriu, se li va ordenant l'habitació del cap i, per tant, les seves idees, pensaments, punts de vista, tenen més lògica. Però escriure no sols serveix per ser més ordenat, també serveix per descobrir els nostres misteris... com som. Sempre que escrivim, d'una manera o altra, ens estem re-tratant. Encara que fem una història de ciència-ficció, sempre hi posem coses nostres, ens n'adonem o no. Quan escrivim, ens anem reconeixent.

Escriure és un joc d'ajuntar paraules per tal d'explicar històries. Però, per què ens agrada tant que ens expliquin històries? Els avis expliquen contes,

al cine i a la tele les pel·lícules ens expliquen històries, els jocs d'ordinador són històries. Els llibres estan plens d'històries...

Ens agrada que ens expliquin històries perquè és la millor manera d'aprendre. Amb una història interessant, no sols gaudim, sinó que ampliem l'horitzó, comprenem i sentim. Per això tantes persones volen que els expliquin històries. Un escriptor no sols en pot veure, escoltar o llegir... també se'n pot inventar, tot creant el seu món personal.

La finalitat d'escriure, a part de jugar, de passar-s'ho bé, és expressar-se. Tots volem expressar-nos, explicar com veiem les coses. L'escriptura és una forma d'expressió i tothom té la necessitat de dir la seva.

Quan un s'endinsa en la misteriosa i fantàstica jungla de l'escriptura, s'adona que no sols ha ordenat la seva ment, sinó que, si s'ho permet, també ha comprès millor els seus sentiments i emocions. I, per tant, comprèn millor la vida.

La caixa màgica de la memòria

Les persones no ens comuniquem amb mímica, encara que això seria molt divertit. Bé, quan juguem a endevinar pel·lícules sí que ho fem amb mímica, però la nostra manera usual de comunicar-nos és amb paraules.

I les paraules? Us heu preguntat alguna vegada d'on les traiem? Perquè quan naixem no diem «Hola, bon dia!», a tot estirar ens posem a plorar desconsoladament perquè, renoi, néixer impressiona!

Com que no venim al món amb les butxaques plenes de paraules, no tenim més remei que anar-les aprenent. Jo prefereixo dir col·leccionant. Ho fem amb paciència, a poquet a poquet, sobretot sentint parlar els pares. I encara que no recordem quan vam començar a aprendre les primeres paraules, el cert és que tots, sense excepció, en som grans col·leccionistes.

Les paraules que anem col·leccionant, no les enganxem en un àlbum, sinó que les guardem en un indret invisible... Aquest indret invisible és la caixa màgica de la memòria. La memòria no es veu, ni es pot tocar, per això és màgica. I molt útil! Si no tinguéssim memòria, quan sortíssim de casa, no hi sabríem tornar.

A la caixa màgica de la memòria guardem records, experiències, coneixements i també paraules. Quantes?, us deveu preguntar. Cada persona té les seves. Cada u té les que vol col·leccionar.

Llegir és jugar a imaginar

Quan obres un llibre, desapareixes de la realitat i entres al país de la fantasia. I quan tanques el llibre, tornes a la realitat amb noves paraules que has après. Com més paraules tens a la caixa màgica de la memòria, més coses pots pensar, més coses pots imaginar, més coses pots sentir. Les persones que tenen poques paraules a la memòria de seguida queden limitades i no saben què dir. I les paraules te les regalen els llibres.

Els llibres també són gimnasos. Són gimnasos on es desenvolupa un múscul invisible. Aquest múscul és la imaginació. I la imaginació serveix per transformar coses. Totes les coses que han fet les persones, primer han estat

imaginades i després construïdes. Però allò més important que hem de transformar som nosaltres mateixos. Nosaltres no creixem perquè mengem. Si només mengem, ens farem més amples però no pas més grans. Per créixer, cal imaginar. Imaginar què voldrem fer quan siguem grans, què voldrem estudiar, on voldrem viatjar, qui voldrem arribar a ser, quines persones voldrem conèixer, quin esport ens agradarà més, quins llibres voldrem llegir...

Llegir és jugar a imaginar. Nosaltres obrim un llibre per passar-nos-ho bé amb una aventura, un enigma, un misteri, una intriga... Com quan anem al cinema. Però llegint llegint, sense adonar-nos-en, fem més fort i més gran aquest múscul invisible de la imaginació, i aprenem més paraules que guardem a la caixa màgica de la memòria per expressar-nos millor.

Llegir el món

Llegir és interpretar. Tothom sempre està llegint. Un pagès *llegeix* el cel per veure si plourà. Un pescador *llegeix* el mar per veure si podrà pescar. Els nadius de l'Amazònia *llegeixen* la selva per trobar les plantes medicinals. Tots *llegim* les expressions de les cares de qui tenim davant per veure-li les intencions. Quan anem en cotxe, *llegim* els senyals de trànsit, els semàfors... Quan anem a una estació, *llegim* els rètols que ens conduiran al lavabo, a les andanes, a la sortida d'emergència... Sempre estem llegint! Sempre estem interpretant. Per tant, no ha de ser tan difícil llegir també llibres!

Però per llegir no sols s'ha d'interpretar... També cal imaginar... Si no, ho llegiríem tot al peu de la lletra. I si diguéssim «ets un somiatruites», ens pensàriem literalment que algú somia amb truites a la francesa, en lloc de pensar en algú que s'il·lusiona amb coses impossibles.

Cal imaginar quan s'interpreten contes, novel·les, faules, rondalles, perquè la literatura és una fantasia feta de moltes realitats.

Però per llegir no en tenim prou amb interpretar i imaginar... també hem de sentir i emocionar-nos.

Gepetto va fer un ninot amb l'art de tallar la fusta. Però Pinotxo no va viure fins que Gepetto el va estimar. I Pinotxo no es va convertir en un nen de carn i ossos fins que va plorar... fins que va sentir, fins que es va emocionar!

Quan llegim una història interessant, la interpretem, la imaginem i la sentim. Qui interpreta però no imagina ni sent no pot copsar el sentit profund d'un llibre, ni de la vida. Tant de bo sempre que *llegíssim* la realitat en la seva infinitat de prismes i facetes, inclosos els llibres, poguéssim interpretar-la, imaginar-la i sentir-la amb gran intensitat. Amb la intensitat que neix del batec càlid, noble i ferm dels nostres cors.

0.4 PROPOSTES PER JUGAR A FER DE DETECTIUS

De vegades llegeixo un escriptor i em desperta la curiositat, vull saber més coses sobre ell. De vegades m'agrada el que ha fet, d'altres em sembla impossible que un autor tan bo hagi fet tantes bajanades. Sovint, l'obra i la vida i circumstàncies personals de l'autor no són afins. Però fomentar la curiositat del lector menut sobre l'escriptor que llegeix li pot obrir la porta a altres llibres, curiositats, anècdotes, experiències vitals i altres autors. Malauradament

Tolkien no tenia una espasa èlfica, ni vivia com un hobbit. Era un professor i, segurament, força avorrit. Però remenant la seva vida, podem descobrir altres llibres seus fascinants, les tradicions de les fantàstiques sagues nòrdiques, el món de les llegendes o com vivien els bàrbars. Un llibre és una porta a altres llibres, experiències i coneixements. De la mateixa manera que un detectiu, pista rere pista, troba la solució del cas, el lector va descobrint que les prestatgeries plenes de llibres, les biblioteques i llibreries són el terreny fascinant dels detectius que busquen noves històries. I aquests detectius són els lectors.

A continuació us proposo algunes activitats per fomentar la curiositat pels autors.

El sospitós

Els bons detectius sempre porten una llibreteta a sobre on anoten les dades que van trobant en les seves indagacions. També hi apunten els *sospitosos*. El *sospitós* ja el tenim: és l'autor. Ara cal apuntar el que podem esbrinar:

- On viu
- Quina edat té
- Quants llibres ha escrit
- De quins gèneres
- A quin públic va adreçat
- Quin estil gasta.

Una pista: a les contracobertes i últimes pàgines dels llibres solen trobar-se algunes d'aquestes informacions.

Els personatges

També caldria seguir la pista als seus personatges: àvies que volen, hipopòtams segrestats, esquiroles detectius, homes invisibles, lladres de joguines, espantaocells voladors, el senyor Abraçades...

Quants personatges són animals, nens, avis (els protagonistes preferits dels nens i nenes) en l'obra de Joan de Déu?

Els còmplices

A la biblioteca de l'escola, a la biblioteca del barri, navegant per internet i a la web de l'autor hi ha moltes pistes. Els lectors podran descobrir els *còmplices* de l'autor i *deduir* quins personatges l'atrauen més. I seguint el fil de les seves històries, *deduir*...

- Per què escull uns protagonistes i no d'altres?
- Què tenen en comú?
- En quines coses són diferents?
- Com és que surten tants animals? Ens condueix això al món de les antigues faules...?
- Per què surten illes remotes, volcans, galions, extraterrestres...?

- L'autor, es deu haver inspirat en la tele, el cinema, llibres d'aventures, la realitat...?

Nota: Cal dir que no sempre s'obtenen resultats en les investigacions. Però l'important no són les respostes, sinó l'al·licient de plantejar-se preguntes.

La recerca

Durant les perquisicions, els detectius, com fan els bons investigadors policials, podran anar omplint plafons –murals–, amb les proves trobades: fotos de l'autor, dels personatges i portades dels seus llibres. Opinions, gustos, llocs que freqüenta, declaracions compromeses, noms d'il·lustradors que apareixen en més d'una obra... Deuen tenir alguna relació amb l'autor...?

L'informe

Una vegada s'hagi obtingut tota la informació necessària, s'haurà de redactar l'informe. I intentar treure'n les conclusions.

- L'autor escriu en clau d'humor?
- Li agrada el misteri?
- La fantasia?
- Quin missatge amagat hi ha a les seves històries?
- Li falta un bull?
- M'interessa aquest autor?
- El trobo un llauna?
- Quin és el seu univers?

Les declaracions

Després de l'informe, vénen les declaracions. Caldrà exposar a l'opinió pública de l'escola, als companys, als mestres, les conclusions de les investigacions.

- Per què escull uns protagonistes i no d'altres?
- Què tenen en comú?
- És un autor que paga la pena seguir.
- Recomaneu altres autors de la mateixa corda.
- O bé: val més no recomanar-lo perquè és complicat, ensopit, cregut...

Una segona pista

Una altra via d'investigació és descobrir exemplars de la revista *Tretzevents* on surten un seguit de reportatges fets per l'autor, des dels deserts, passant pels orangutans fins arribar a Nova York.

1

QUÈ SABEM DE L'OBRA?

1.1 El mestre presenta el llibre

Activitat 1.1.1 *(El mestre o la mestra miren de seduir els alumnes, **abans** de començar la lectura.)*

Us fa patxoca la portada? Us interessa l'argument que s'apunta a la contracoberta? El llibre té una lletra prou gran i espaiada? Els fulls tenen un tacte suau? Ep, és paper reciclat! Us diuen alguna cosa l'autor i l'il·lustrador? Si és així, potser fullejareu les primeres pàgines del conte. És una aventura de detectius... com les pel·lis de lladres i serenos de la televisió, però sembla que l'inspector privat és un esquiro! Potser és una bajanada... O potser és una narració sorprenent. No ho sabreu si no l'enceteu. És clar que aquest llibre no l'heu escollit vosaltres. Ho ha fet l'escola... Però no sempre serà així... Mireu què ens diu l'autor del llibre, us ho llegeixo:

«Ara estàs jugant a descobrir i remenar llibres i és bo que et deixis recomanar, com quan un amic t'aconsella de veure una bona pel·li... A mi no m'agrada que em posin un llibre a la mà, però de petit el meu pare me'n va posar uns quants i li ho agraeixo. Tampoc mai no miro la matrícula dels llibres –l'ISBN–, ni compto les pàgines que té. A mi m'agrada tenir una impressió global del llibre, sospesar-lo, olorar-lo, tafanejar-hi. Després, si em cal, ja miraré l'any de l'edició. Això són informacions complementàries, que ja descobriré al final».

Què ens interessa, ara...? Saber de què va la història!

Activitat 1.1.2 Fitxa tècnica *(Donarem als alumnes els camps en negreta perquè ells completin la fitxa.)*

Quan ells han de triar un llibre a la llibreria o la biblioteca, en què s'han de fixar més?

- **Títol:** *El misteri de l'espantaocells adormit*
- **Autor:** Joan de Déu Prats
- **Il·lustrador:** Lluísot
- **Editorial:** [Animallibres](#)
- **Col·lecció:** La formiga groga
- **Any:** 2012 (la primera edició és de setembre del 2012)
- **Pàgines:** 80
- **ISBN:** 978-84-15095-74-3
- **A partir de:** 5 anys
- **Enquadernació:** rústica

1.2 El llibre, què ens diu sobre el llibre?

A la contracoberta podem llegir:

«A Jack l'esquirol, el detectiu més famós del bosc, no se li resistien ni els casos més difícils, però fa una pila de temps que no li encarreguen cap investigació, i a hores d'ara va ben escurat. Tot canvia quan rep la visita d'un nou client ben sorprenent. Quin misteri s'amaga al darrere d'un cuc de terra i d'un espantaocells adormit?».

Bé, això és un intent per atrapar el lector. La targeta de visita del llibre.

Ja s'han fet un munt d'històries de detectius. Què aporta aquesta de nou? Per començar, que l'investigador és un esquirol i sembla que el cas passa al camp... I com és que hi ha un espantaocells adormit...? Els espantaocells no dormen!... Bé, els esquirols tampoc parlen! Som al món de la fantasia. Però en el món de la fantasia no val qualsevol cosa. Tot ha de tenir la seva lògica. I la té. En el divertit dibuix de la coberta veiem l'investigador –l'esquirol– que porta gavardina i lupa...

Vaja, que potser és una història interessant...

1.3 L'autor, què ens diu sobre el llibre?

Uf! Que el llegiu! Bé, anem a pams. Una novel·la de detectius ha de ser una història amb intrigues i misteris... La intriga és un dels trucs que pot utilitzar l'autor per atrapar el lector. Aquesta història té misteri, però també s'aguanta sobre dues potes més: l'humor i la poesia. Intriga, humor i poesia són les bases d'aquesta història. Perquè el robatori del cor de l'espantaocells –un despertador atrotinat– és una trapelleria, però sobretot és un acte poètic.

Jo, en realitat, volia fer un experiment amb aquest conte. L'excusa era una intriga, amb la qual pogués mesclar humor i poesia. Charlot va mesclar l'humor amb la tendresa. Jo volia veure fins a on podien donar-se la mà l'humor i la poesia.

No és una història amb missatge: s'ha de cuidar la natura!, s'han de cuidar els animals!, s'ha d'esmol·lar la intel·ligència tot deduint coses! Res de tot això. Jo volia jugar amb l'humor i la poesia. Perquè, quan ens prenem la vida amb humor, quan *relativitzem els drames*, surt un sentiment profund d'alegria. I quan sentim alegria és quan comencem a veure que la vida és plena de bellesa, o sigui, de poesia. Això és el que volia compartir amb els lectors.

Activitat 1.3.1

Llegiu aquest text. Per parelles, poseu en comú el que n'heu entès.

1.4 Qui és Joan de Déu Prats

Activitat 1.4.1

Després que el mestre llegeixi en veu alta el text «El Joan de Déu petit segons el seu pare» (és el punt 1.2. de *Joan de Déu Prats. Guia per al professorat*), responeu el següent qüestionari.

TENS FUSTA D'ESCRIPTOR?

1. T'agrada tant llegir que t'oblides d'on ets?
Sempre / De vegades / Mai
2. Ets tan curiós que t'han de dir «Això no es pregunta»?
Sempre / De vegades / Mai
3. Tens interès per les paraules, vols saber d'on vénen i què signifiquen?
Sempre / De vegades / Mai
4. Esperes amb ganes el moment de fer la redacció?
Sempre / De vegades / Mai
5. Et quedes encantat imaginant-te coses quan t'has de rentar les dents?
Sempre / De vegades / Mai

Solució: *Sempre*: 3 punts. *De vegades*: 2 punts. *Mai*: 1 punt.

Entre 12 i 15 punts: Tens qualitats importants per poder ser escriptor o guionista de TV.

Entre 8 i 11 punts: Podries arribar a ser escriptors si llegeixes més i et busques bons mestres.

Entre 5 i 8 punts: Val més que siguis matemàtic o astronauta.

Activitat 1.4.2

Llegiu el següent text i rumieu qui de la classe podria ser escriptor de gran. Apunteu el seu nom en un paper i tres motius per haver-lo triat. (Per exemple: és molt imaginatiu, sap molt català...) Poseu els noms en comú. Si hi ha algú de la classe que hagi obtingut entre set i deu punts, ja teniu candidat a Nobel!

HISTÒRIA D'UN NEN QUE DE GRAN VOLIA SER COM UN NEN

Quan jo era petit, tenia molt clar que de gran volia ser dibuixant. Per això no parava de dibuixar, per anar aprenent, de mica en mica, a fer-ho cada dia millor.

A l'escola vaig conèixer un altre noi que també tenia molt clar, des de petit, què volia ser quan fos gran. No obstant això, era un noi ben estrany, ja que ell no volia ser dibuixant, ell volia ser... ESCRIPTOR! Per això no parava mai d'escriure contes i d'inventar històries. Així, de mica en mica, anava aprenent cada dia a escriure millor.

Un escriptor i un dibuixant a la mateixa classe! Aquesta coincidència s'havia d'aprofitar, havíem de fer alguna cosa junts. Ens vam associar amb altres companys de l'escola i vam crear una revista d'humor esbojarrat.

Aquesta revista escolar ens va permetre experimentar, assajar, anar afinant la nostra afició per poder arribar a convertir-la en professió.

Amb tot el que havíem publicat en aquella revista escolar ens vam presentar a revistes i editorials i, encara no sabem com, ens van acabar publicant. Els nostres somnis d'infància van començar a fer-se realitat... i ja fa trenta anys que escrivim i dibuixem per a aquell nen que un dia volia ser dibuixant o escriptor.

Per què explico tot això? Només per dir que conec l'escriptor Joan de Déu Prats des de fa molts anys, des que era un nen que tenia l'estranya mania de voler ser escriptor. I, com passa el temps!, ara ja té publicats més de cent llibres.

Com a dibuixant és un plaer quan t'encarreguen il·lustrar un dels seus llibres. Són contes plens d'imaginació, d'anècdotes, de personatges molt ben definits i, sobretot, amb molt sentit de l'humor.

Com a lector sé que, en posar-me a llegir un llibre de Joan de Déu Prats, tinc garantit que passaré una bona estona: sempre acabo rient i moltes vegades reflexionant.

Segur que ara esteu pensant que dic tot això perquè som amics... I és cert, no ho negaré, tinc la sort de ser amic seu. Junts hem compartit moltes coses i vivències. Però l'amistat no té res a veure amb el fet que parli dels seus llibres amb tanta admiració. Els seus contes són molt bons perquè és una de les poques persones que han sabut arribar a gran sense perdre el seu nen interior pel camí. Gràcies a aquesta virtut, les seves històries són plenes d'imaginació, d'humor i de poesia.

Que no us ho creieu? Comproveu-ho vosaltres mateixos. Agafeu un dels seus llibres, qualsevol, i veureu com llegir-lo és tot un plaer.

LLUÍSOT

1.5 L'il·lustrador i els seus ninots

El Lluïсот és el meu millor amic i l'il·lustrador que sap *interpretar* millor les escenes dels meus contes, que sap quines són més interessants de destacar. No sempre passa, això, ni tots els dibuixants t'interpreten com tu voldries.

Activitat 1.5.1

Un exercici ben divertit i molt interessant, perquè desenvolupa la capacitat de síntesi, és demanar als nois i noies que comentin quines escenes són les que destacarien o els han agradat més del conte. Es pot proposar a cada lector que esculli tres escenes i en dibuixi una.

El Lluïсот i jo vam estudiar junts. A l'escola vam fundar una revista d'humor que es deia *El Grumoll*. Si voleu donar-hi un cop d'ull podeu entrar a: [EL GRUMOLL: EL GRUMOLL 1](http://elgrumoll.blogspot.com/2013/01/swfobject-v1.html)
elgrumoll.blogspot.com/2013/01/swfobject-v1.html

M'hauria agradat fer més contes amb el Lluïсот, però com que és un gran viatger, no sempre el tinc a mà. Hem fet:

- *El geni de la màquina de refrescos*. Abadia de Montserrat, 2003.
- *Contes terrorífics de fantasmes*. Timunmas, 2004. Superrecomanable per a aquells que vulguin gaudir d'unes il·lustracions excepcionals.
- *El misteri de l'espantaocells adormit*, en què el Lluïсот ha pogut espremer un dels temes que a tots dos ens agrada més tractar: els animals. Les il·lustracions, en blanc i negre –la qual cosa dóna al llibre un aire una mica de novel·la negra–, són caricatures d'animals humanitzats, amb tocs grotescos.

Els dibuixos dels contes per a nens menuts omplen gairebé totes les pàgines. Per als nens una mica més grans, els dibuixos es fan més petits. Per als grans són en blanc i negre. I finalment desapareixien dels contes. Això és així perquè el lector cada vegada pugui posar més de la seva pròpia imaginació en els contes.

Bé, això és el que els comento als nens i nenes perquè quan vegin un llibre sense dibuixos no es pensin que és més avorrit. No és un carència, és un al·licient.

(Per tenir més informació sobre els llibres que ha escrit l'autor amb una temàtica semblant, podeu consultar el punt 10: **Per continuar llegint... altres llibres.**)

Activitat 1.5.2

Si voleu triar i remenar coses sobre el Lluïсот, us deixo el seu megablog:

[LLUÏSOT - NINOTAIRE](http://lluïсот-ninotaire.blogspot.com)

lluïсот-ninotaire.blogspot.com

I un parell d'enllaços més:

[La ciudad dibujada por Lluïсот - El Colombiano](http://www.elcolombiano.com/...lluïсот/la_ciudad_dib...)

www.elcolombiano.com/...lluïсот/la_ciudad_dib...

[Lluïсот - Tebeosfera.com](http://www.tebeosfera.com)

www.tebeosfera.com/autores/lluïсот.html

I si voleu veure detalls en concret del nostre conte, també en trobareu al seu blog:

[El misteri de l'espantaocells adormit - lluïсот - Blogger](http://lluïсот-cuentos.blogspot.com/.../el-misteri-de-les...)

lluïсот-cuentos.blogspot.com/.../el-misteri-de-les...

Activitat 1.5.3. Sigueu petits Lluïсотs!

El Lluïсот us deixa baixar els dibuixos del conte perquè els pugueu acolorir. Segur que molts penseu que els dibuixos en blanc i negre són incomplets...

Una recomanació plàstica. El Lluïсот va guanyar el premi nacional Lazarillo 2010 d'il·lustració amb una obra d'art titulada *El somni del vell mariner*. Amb la tècnica del collage i el reciclatge, i molta imaginació, va convertir pedres, eines velles i oxidades i altres andròmines en unes composicions i un conte ple de meravelles. (Poseu a Google «imatges somni del vell mariner» i sabreu de què us parlo.)

Activitat 1.5.4

Una proposta divertida, de cara als alumnes, seria crear Jack l'esquirol a partir de material de reciclatge. Cada alumne pot portar de casa diferents trastos:

xapes, taps, cordills, fustetes, cargols, etc., i, entre tots, o individualment, fer l'esquirol o altres personatges de la història.

Quan el Lluïсот va fer cinquanta anys, li vaig regalar un escrit sobre ell. Arreglat per a aquest dossier, us el deixo perquè el llegiu també. El trobareu a l'**Annex I**.

2

PREPARATS PER LLEGIR? (ABANS DE LLEGIR)

Hi podria haver més casos (més llibres) de Jack l'esquirol. De fet, la història està plantejada com una telesèrie, formada per diversos episodis setmanals de lladres i serenos. En aquest cas, l'acció passa al món animal. La història no té capítols, és un sol capítol, perquè té forma de conte.

Activitat 2.1. Abans de llegir

Primer de tot podem crear l'expectativa sobre el llibre, i preguntar als lectors si els agraden les històries d'intriga i detectius. Pensem entre tots quines han de ser les qualitats del bon detectiu.

Activitat 2.2. Juguem a detectius?

Les històries de detectius es basen en un cas per resoldre. El detectiu va seguint pistes falses fins que arriba a la correcta, gràcies a la deducció.

EL MISTERI DEL LLIBRE DESAPAREGUT...

El professor té tots els exemplars d'*El misteri de l'espantaocells adormit* guardats en un armari o calaix de la classe. Però quan els vol repartir s'adona que han desaparegut. Per equips, els alumnes han de buscar pistes, seguir-les i plantejar una hipòtesi versemblant sobre qui ha fet desaparèixer els llibres i on són. Es fan votacions. El grup que obtingui més punts guanya. El mestre ha de valorar (i fer valorar als alumnes) la coherència, la versemblança i la capacitat d'observació.

Abans de fer el joc ha d'introduir els conceptes de pista, indici, suposició, i mòbil (per què algú pot voler els llibres).

3

LA LECTURA D'EL MISTERI DE L'ESPANTAOCELLS ADORMIT

3.1 L'esquema de la història

El patró general d'una història de detectius és la següent:

1. Algú contracta un detectiu perquè hi ha una desaparició o delictes (pàg. 20).
2. El detectiu segueix diferents pistes falses (pàg. 20-70).
3. El detectiu ensopega amb la pista bona (pàg. 70-71).
4. El detectiu enxampa el dolent (pàg. 72-80).

Quantes pistes falses hi ha al conte? Us les anoto perquè no les oblideu:

- El pardal (pàg. 25-30)
- La garsa (pàg. 36-41)
- La marmota (pàg. 48-52)
- Els lirons (pàg. 54-64)
- El quincallaire (pàg. 65-69)

Per què tantes pistes falses? Doncs per fer més emocionant i més misteriosa la història.

Activitat 3.1.1. Mentre llegim...

Com que el conte és una mica llarg, podem plantejar la lectura com si la classe fos un equip d'investigadors o policies. I podem seguir les pistes de Jack l'esquirol i intentar ajudar-lo a resoldre el cas.

Podem enganxar una cartolina a la paret i anar-hi escrivint els noms dels sospitosos a mesura que avancem en la lectura. Alternativament es pot fer amb imatges, i aprofitar-ho per treballar diferents tipus d'ocells. Però aviat ens centrarem en un ocell en concret: el pardal.

Com que el conte no té capítols, podem aturar-nos en cada pista. Llavors podem mirar si hem de ratllar el nom o desenganxar la imatge d'algun nou sospitós a la cartolina.

Activitat 3.1.2. Investigant paraules

Seguim la pista a les paraules de les quals no coneixem el significat? El millor «delator» és el diccionari.

Activitat 3.1.3

Quins altres animals podrien ser sospitosos d'haver robat el cor a l'espantao-cells? I per quina causa? Per grups, pensem altres animals: ós rentador, que porta un antifaç de pispas, per exemple, etc.; i argumentar per què podrien voler robar el cor a l'home de palla.

4

LLIBREFÒRUM

Activitat 4.1. Ja hem llegit el llibre...

Ara toca fer el debat sobre la lectura, com fem després de veure una pel·lícula. Així fomentem l'hàbit de rumiar. De posar paraules a la intuïció que em diu que m'ha agradat o que no m'ha agradat. Però alerta: cal sempre exposar el perquè.

Activitat 1 de l'Annex III: Activitats per als alumnes

5

QUÈ TÉ D'ESPECIAL, AQUEST LLIBRE?

5.1 Que és una paròdia

Segons el diccionari, una paròdia és una imitació burlesca. Doncs bé, *El misteri de l'espantaocells adormit* es burla una mica de les històries de lladres i serenos. Bé, cap esquirol pot ser Sherlock Holmes! Posar un esquirol a fer de detectiu és fer broma d'un gènere, imitar-lo. Com els actors còmics que imiten un polític. Les caricatures ens fan *destacar* algunes coses de la personalitat, però també n'amaguen altres, és clar. Ens en riem perquè augmentem i distorsionem característiques de la persona o cosa imitada.

Activitat 5.1.1

Ara agafem la lupa de Jack l'esquirol i posem-la sobre la classe. Quines creieu que són les característiques més destacades d'aquest company o d'aquell altre? Valorem-ne tant els defectes com sobretot les virtuts.

Quan fem una paròdia o una caricatura, en el fons no ho fem per riure'ns del altres, sinó per destacar-ne certs aspectes. Hi ha qui diu que allò en què et fixes dels altres també ho tens tu (si no, no hi hauries parat tanta atenció).

Què veiem en els altres que ens crida l'atenció? Ho tenim també nosaltres, ens hi reconeixem...?

Activitat 5.1.2

Per reconèixer que una caricatura ho és, primer hem de conèixer l'original. Si no estem familiaritzats amb les característiques de la novel·la negra, no en podem valorar la paròdia ni ens pot fer gràcia. Treballem a classe els trets distintius del detectiu: no té diners, té mala fama, li agrada la beguda, coneix confidents als baixos fons, és honest, etc. Fem una posada en comú del que en saben els nens, i després la mestra ho completa.

5.2 La poesia

Abans la poesia estava al carrer. Les persones grans dels pobles encara saben un munt de frases sàvies fetes amb adagis i rodolins. No fa tant, a principis del segle XX, per refermar les idees, la gent emprava la poesia. Un gran poeta català, Jacint Verdaguer, va tenir tant d'èxit perquè era molt bo, però també perquè la poesia era viva, era present al carrer. Ara la poesia està tancada als llibres. Jo no en sé prou per ser poeta. I, a més, a mi el que m'agrada és explicar històries. I les històries s'expliquen en prosa, que originàriament volia dir *vulgar*. Però procuro que la meva *vulgaritat* tingui bellesa, tingui poesia. *El misteri de l'espantaocells...* és ple de moments poètics.

Activitat 5.2.1

Ara juguem a rescatar del text aquests moments poètics. Vet aquí una petita

llista:

- El cas de l'arc de Sant Martí desaparegut
- El despertador com a cor de l'espantaocells
- Al forat que ha deixat el cor hi ha un niu d'orenetes
- El tràfic il·legal e cuques de llum
- La garsa que volia robar els reflexos del sol al llac
- El penell oracle
- La claror dins la casa provocada per la lluna dins el cove
- El carro ple de despertadors, al bosc
- L'ós que es va perdre la primavera perquè no es va despertar de la hibernació.

*Una vegada vaig escriure un conte titulat **El poeta del vent** (Cadí, 2005). Va d'un nen que penjava poesies a l'estenedor de la roba del balcó i el vent se les emportava.*

I també L'home invisible (Barcanova, 2004). És la història d'un home que guardava tot allò que l'emocionava en una capsa de galetes de llauna.

Activitat 5.2.2. Fem un safari poètic

Ara es tracta de trobar la poesia fora del llibre. Fem una llista de moments poètics:

- El sol té tanta vergonya que es posa vermell i s'oculta cada vespre
- Els vidres que ploren quan plou
- La roba estesa com a banderoles multicolors.

Sortim en colla per «caçar» poesia.

Activitat 5.2.3

Ara, trobem la poesia dins nostre. Quines coses ens emocionen? Fem-ne una llista, com si anéssim als supermercat de les emocions:

- Una mirada
- Un gest
- Una paraula
- ...

5.3 L'humor

Hem quedat que una paròdia és una imitació humorística. I l'humor serveix per ressaltar coses amb la pedagogia i la terapèutica de les rialles.

Activitat 5.3.1

A *El misteri de l'espantaocells adormit* hi ha moltes frases i situacions còmiques. Les busquem? Us en recordem unes quantes:

- Els castors fent tràfic de llenya
- El robatori de les boles de fems de l'escarabat per adobar un hort

- L' hora punta d'esquirols després de la feina
- La garsa que volia robar al pica-soques l'anella que li havien posat a la pota uns ornitòlegs
- L'escena amb el gripau
- L'escena a les golfes del casalot abandonat.

Activitat 5.3.2. Fem d'humoristes

Ara, donem a l'escriptor idees o inventem escenes xocants, estrafolàries, còmiques o absurdes, sobre:

- Un corb que no vol anar vestit de negre
- Un escarabat piloter que perd la bola de fems
- Uns lirons amb insomni
- Un esquirol que no para de gratar-se per culpa d'una paparra
- Un castor que juga a ping-pong amb la seva cua.

Completeu la llista amb altres exemples inventats: el lleó, el rei de la selva, en crisi perquè la corona el destorba per caçar...

6.1 Jack, l'esquirol, el protagonista

Vaig escollir un esquirol com a detectiu perquè és un animal llest, inquiet, curiós... trets imprescindibles per a un bon detectiu. I em vaig disposar a humanitzar-lo fins a convertir-lo en Jack. Però no vaig renunciar a la seva condició d'esquirol només perquè li havia posat gavardina. Durant tota la història, l'esquirol Jack ha d'anar amb molt de compte amb fures i esparvers, alguns dels seus enemics. A més, no para de gratar-se per treure's paparres i mou la cua nerviosament i saltirona d'arbre en arbre.

Activitat 6.1.1

Segons el diccionari de la llengua, una faula és «una narració en què es dona un ensenyament útil o moral, per mitjà d'una ficció al·legòrica en què intervenen animals i fins i tot éssers inanimats parlant com si fossin éssers humans».

Quines faules coneixem? Anem a la biblioteca a buscar-ne? Les podem comparar amb la història de Jack l'esquirol.

Activitat 6.1.2

Els protagonistes de les faules, que són animals, presenten trets humans, però en conserven d'animals. L'escriptor ha de mirar de compaginar harmoniosament unes i altres característiques.

Fem un esquema amb dues columnes. En una posarem els comportaments humans de Jack. I a l'altra, comportaments característics dels esquirols.

Activitat 6.1.3

Voleu saber més coses sobre els esquirols?

Una vegada vaig fer un reportatge per a la revista *Tretzevents* sobre la perillósíssima –segons diuen– ciutat de Nova York. Quan hi vaig estar, el que em va sorprendre més és que hi havia un munt d'esquirols a parcs, placetes i fins i tot pel carrer. I no tenien por de les “perilloses” persones de Nova York. En canvi al meu país, la majoria d'esquirols que he vist, els he vist dissecats. I si alguna vegada n'he vist algun al camp, ha fugit corrents en veure'm. El tracte amb els animals enceta un altre debat.

6.2 Els animals

Els animals són els nostres companys de travessia en aquesta mena d'arca de Noè immensa que és la Terra. I com que els éssers humans som els més capacitats per governar aquesta nau, ens toca a nosaltres tenir cura de la resta de la tripulació. Sobre el tema dels animals –que és comú amb altres matèries d'estudi: a l'escola, *coneixement del medi*, a la universitat ecologia, biologia,

veterinària, etc.–, es pot fer una reflexió col·lectiva a classe:

De la mateixa manera que els pares ajuden els fills, els germans grans ajuden els germans petits, els mestres ajuden els alumnes, els avis els néts, els éssers humans hauríem d'ajudar la natura i els animals que l'habiten.

I no oblidem que la paraula animal ve d'*ànima*!

Activitat 6.2.1

A *El misteri de l'espantaocells...* surten esmentats més de quaranta animals. A veure si els nens i nenes són capaços de trobar-los tots. Després es pot fer un zoo virtual amb ells. En busquem fotos a internet i, un cop impreses, ens fem un *àlbum zoològic*, on podem destacar les seves característiques i, sobretot, el seu paper en l'equilibri de la natura.

Activitat 6.2.2

Ara mirem-nos-ho des d'un altre vessant. Els animals tenen característiques sorprenents. Una puça podria saltar un jugador de bàsquet d'un bot. Una balena té el cor tan gran com un cotxe utilitari. Hi ha granotes que quan baixa la temperatura es congelen i, quan torna a fer caloreta, tornen a la vida.

Els nens i les nenes poden investigar les habilitats sorprenents de molts animals. Després a classe es pot fer un superdetectiu-superheroi amb els superpoders d'alguns d'aquests animals.

Tot això ajudarà a incorporar la idea i l'experiència que s'ha de respectar els animals.

Fa anys vaig escriure un conte titulat *Operació Àfrica* (Alfaguara, 2000). Era una altra paròdia. De les pel·lícules de fugues de presons. En aquest cas els protagonistes eren els animals que volien escapar-se del zoològic. I és que els animals no han fet cap delictes per estar empresonats!

Activitats 10, 13 i 14 de l'Annex III: Activitats per als alumnes

6.3 El bosc

El bosc és l'organisme viu més gran del món. El bosc més extens és la taigà siberiana. El segueix l'Amazònia tropical. Entre la taigà i l'Amazònia es troba el bosc temperat, on passen les peripècies del nostre conte.

Les històries de detectius solen passar a les ciutats. Vaig trobar original situar la trama al bosc. Vaig reconvertir escenaris boscos en diferents escenaris típics de les pel·lis de lladres i serenos:

- A la zona pantanosa hi ha els baixos fons
- Les branques dels arbres són com autopistes (plenes d'embussos)
- L'oficina de Jack al roure esberlat se situa en una part del bosc on no passeja la gent decent..., és a dir, és un barri sòrdid.

Activitat 6.3.1

Ara, inventem altres escenaris del bosc que semblin símilis de paisatges urbans de cinema negre. Algun exemple:

- Una gruta pot ser un pàrquing
- Un hort pot ser el centre comercial
- Al sotabosc hi ha un carreró rònec
- Un penya-segat serà un terrat
- El catau d'unes feristeles pot ser un tuguri.

Activitat 6.3.2

Si fóssim a la taigà, quin animaló podria ser detectiu, i quin penseu que podria ser un pispà o malfactor? I a l'Amazònia...? I al mar?

Activitat 6.3.3

Els boscos no sols són les ciutats dels animals, sinó que formen part de la biodiversitat del planeta. Els boscos són un dels trets de la personalitat de la Terra. I tenen missions importantíssimes. Busquem arguments a favor de la conservació dels boscos, que tenen un gran interès per a tots els éssers vius. El mestre pot consultar aquest article per proporcionar arguments als alumnes: lafura.cat/dossier/l'any-dels-boscos

6.4 Els arbres

Els boscos estan formats per arbres. Quins arbres us agraden més? A mi m'agrada el roure perquè és fort i noble i molt bell. Els arbres van ser les cases dels nostres avantpassats, fins que un dia van atrevir-se a posar el peu a terra ferma. Una reminiscència de la vida als arbres són les casetes per a nens que es fan a les branques. A Horta de Sant Joan, a les terres de l'Ebre, hi ha una olivera que té 2000 anys, és del temps del romans. Asseure's al seu costat és tot un privilegi.

Activitat 6.4.1

Jack l'esquirol viu en un roure esberlat per un llamp. Les cases dels esquirols són els arbres. Quins altres animals s'hi hostatgen i hi viuen?

Per últim, els arbres són els germans de les persones perquè són els éssers vius més evolucionats del món de les plantes. I els humans som els més evolucionats del món dels animals. En nosaltres, la saba s'ha convertit en sang. La fusta, en carn. El tronc, en cos. Les branques, en braços i les arrels en cames. Som germans.

Activitat 6.4.2

Podeu entrar en aquesta pàgina web i veure el documental *La terra sense humans*, que explica quants anys trigaria el bosc a recobrar tot el seu territori arrabassat pels mals germans que som les persones. Molt interessant per debatre-ho després.

[La terra sense humans - Món Verd](http://monverd.org/natura/2009/04/21/la-terra-sense-humans)

monverd.org/natura/2009/04/21/la-terra-sense-humans

7.1 Els diàlegs

En tota història de detectius hi ha d'haver diàlegs bons i sucosos. Forma part de la seva essència perquè bona part de la història es basa en els interrogatoris que fa el detectiu per trobar pistes o bé per incriminar els sospitosos. Al conte hi ha diferents diàlegs.

Parem atenció a:

- L'entrevista amb el cuc
- La detenció del pardal
- La conversa amb el gripau confident
- El diàleg amb el pica-soques
- L'interrogatori de la marmota
- L'interrogatori dels lirons
- La detenció de l'ós.

Activitat 7.1.1

Fóra bo que aquests diàlegs es recreessin en veu alta entre parelles d'alumnes. Mirem d'actuar mentre llegim: vetllem pel to de veu, l'entonació, les pauses, l'expressivitat...

Activitat 7.1.2

Després, les mateixes parelles poden inventar-se nous diàlegs entre Jack l'esquirol i altres sospitosos inventats o no interrogats. Per exemple, entre:

- Jack l'esquirol i el cérvol alcalde
- Jack l'esquirol i el pagès del camp de blat
- Jack l'esquirol i una sangonera dels baixos fons del bosc
- Jack l'esquirol i un ós rentador
- Jack l'esquirol i una mofeta.

Els diàlegs no sempre són interrogatoris. A la vida real no anem interrogant la gent. Més aviat hi parlem. I quan dues persones parlen, al forn, a l'escola, al carrer, aquestes dues persones el que fan és dialogar. I el secret dels diàlegs, si més no dels bons diàlegs, no són les paraules, sinó els silencis. El silenci és l'espai que dona una persona a una altra perquè s'expressi. Els diàlegs estan formats per paraules i silencis. I tan important és expressar-se com escoltar.

Activitat 7.1.3

Estaria bé passar als alumnes seqüències de *59 segons*, un programa televisiu de debat polític on només es donava un minut a les persones per expressar-se; passat el temps assignat, se'ls abaixava el micro i no podien continuar. Hi intervenien grans periodistes i polítics, però eren com nens petits perquè no es respectaven el torn de paraula, per això els retiraven el micro.

Després de veure aquest programa (o qualsevol altre en què la gent no respecti el torn de paraula i trepitgi la intervenció de l'altre), es pot proposar de fer una rotllana. Cada alumne, en la pell d'un animal del bosc, tindrà un torn d'intervenció, per expressar alguna cosa que li agradaria comunicar: queixar-se a l'alcalde del tracte rebut de l'esquirol, del soroll que fa el despertador de l'espantaocells, etc. La resta d'alumnes ofereix amb el seu silenci l'espai perquè s'expressi.

7.2 Les descripcions

A les pel·lis de lladres i serenos sovint sentim una veu que no és de cap dels protagonistes. O bé són pensaments d'algun dels personatges o bé és la veu del narrador. Aquesta veu, en cine, s'anomena veu en off. En un conte o una novel·la, la veu en off és tot allò que no és diàleg. Com que els llibres no tenen pantalla, els escriptors han de fer moltes descripcions.

Les descripcions tenen importància per tres motius principalment:

- Ajuden a imaginar els personatges (les descripcions de persones)
- Creen l'atmosfera (les descripcions de lloc)
- Són el fil conductor d'una escena a una altra.

Activitat 14.1

Aquest és un exercici per a futurs escriptors:

- Descriu algú de la classe o el protagonista inventat de la vostra possible novel·la...
- Ara situeu aquest personatge en una escena. Descriu un bar, un bosc, l'escola, la classe, una platja, etc. Cal tenir en compte els següents aspectes del lloc: és gran o petit, fosc o clar, solitari o ple de gent, net o brut, agradable o desagradable...
- Perquè la història avanci, cal escriure com arribar a la propera escena. Pot ser un canvi d'espai o un canvi de temps: «Van agafar l'autobús...» «Els núvols van circular pel cel...» «L'horitzó s'empassà el sol i va saludar la nit...»

No cal que passi res més en aquesta història. Només presentar els personatges, descriure on són i com transportar-los fins a la propera escena. Això pot ser el principi d'una pel·lícula o d'una novel·la...

7.3 Paraules, expressions i argot

No n'hi ha prou amb tenir les paraules imprescindibles per comunicar-nos. Hem de voler tenir un llenguatge més ric per abastar totes les subtilitats i per tenir una vida d'horitzons més amplis. La llengua és l'eina fonamental per aconseguir-ho. És l'espasa del guerrer, és la vareta del mag. És la carícia de l'amant. És el microscopi del científic. És la mà del solidari.

Cal que els nens prenguin consciència del valor de la llengua i les paraules.

les. De la utilitzat que tenen per al creixement personal i per sortir-se'n a la vida. Qui té menys paraules, té menys possibilitats. Les paraules són els músculs de les societats no basades en la força física.

La pulsio del llenguatge és tan forta que cada grup social o professional (fins i tot les famílies) s'inventen el seu propi codi, format per paraules i expressions que els són pròpies. Són l'argot (juvenil, dels delinqüents, etc.) i els diferents llenguatges d'especialitat (el vocabulari dels metges, dels pescadors, etc.).

Activitat 7.3.1

A classe i a casa segur que s'utilitzen paraules privades. Pot ser un joc interessant detectar aquestes paraules que mai no són normatives (ni cal que ho siguin). Apunteu els sobrenoms dels alumnes, com es diuen certes coses en pla amical: al pati, a classe, a casa; i exposeu-les. Potser alguna d'aquestes paraules tindrà un bon recorregut i l'acabarà utilitzant tothom. Així s'enriqueixen els idiomes.

Per exemple, algú a casa pot dir *tenèfamo* al telèfon, que és com el germà de tres anys diu la paraula, un grup d'amics pot anomenar la pilota *la bola*, *el cap rapat*, etc.

A *El misteri de l'espantaocells...* he intentat reproduir paraules i expressions pròpies de l'argot o el llenguatge de lladres i delinqüents. Per cert, existeix un *Vocabulari de l'argot de la delinqüència* (Millà, 1978). Sabíeu que el terme *xoriço* ve del dialecte del sànscrit que parlen els gitanos i que vol dir *ganivet*?

Activitat 7.3.2

A veure si trobeu expressions, frases divertides i paraules gruixudes en el llenguatge detectivesc del conte. Algunes que hi surten:

- Buida el pap
- Aboca el que sàpigues
- Capsigrany
- Tros de quòniam
- Aquell sou picava
- Feia la fila de ser tot un pinxo.

Activitat 5 de l'Annex III: Activitats per als alumnes

8.1 Les deduccions

La deducció és filla dels raonaments, però també està molt emparentada amb l'observació. Si vaig pel bosc i veig verdet a l'escorça d'un arbre, l'arbre m'indica on és el nord, ja que a la cara nord de l'arbre fa més humitat perquè hi toca menys el sol. Si som a la muntanya, la banda nord és més freda que la solana. Per tant podem deduir o suposar –si som al Prepirineu– que a la banda nord hi creixeran arbres més adaptats al fred i a la banda sud, vegetació pròpia de climes més temperats. Si caminem sota el sol i no veiem cap ombra, podem deduir que són les dotze, que és l'hora en què el sol es troba més alt.

Els detectius han de ser molt observadors. Si veuen que una persona té dos puntets vermells a banda i banda de la part superior del nas, podran deduir que aquella persona porta ulleres. Si la persona té les dents grogues, és que deu fumar. Si porta l'anell de casat a la mà esquerra, és que deu ser català.

Activitat 8.1.1

Quines deduccions ha fet l'eixerit de Jack l'esquirol? Els nois i noies poden treure del text totes les deduccions que fa Jack:

- Els ocells són els primers sospitosos perquè picotegen el gra tranquil·lament si l'espantaocells està adormit.
- Si allò que han robat és un estri metàl·lic, l'ocell més sospitos és la garsa, que pispa coses brillants.
- Si el que han robat és un despertador, potser el sospitos és un dormilega.
- Si no és cap dormilega i el despertador és un estri atrotinat, el sospitos pot ser el quincallaire, perquè arreplega trastets.
- Finalment el culpable és un dormilega. Jack ho *dedueix* perquè troba pèls d'ós dins les botes d'aigua del pagès.

Activitat 8.1.2

Tot això són deduccions. El mestre de les deduccions és Sherlock Holmes, un detectiu que es fixa molt en els detalls.

Els alumnes poden viatjar en el temps, a través d'internet, i visitar la casa de Sherlock Holmes, a Baker Street. El detectiu de ficció va arribar a ser tan famós que, de la ficció, va saltar a la realitat, i ara, a més de llegir els seus llibres, es pot visitar casa seva.

Una altra possibilitat és fer una posada en comú de tots els llibres, sèries de TV o pel·lícules que tinguin per protagonistes detectius o policies, ja siguin humans o animals.

Activitat 8.1.3

Joc de deducció. Agrupeu els alumnes per parelles, mirant-se cara a cara, observant-se mútuament. Només amb l'observació, sense obrir la boca, han de deduir coses l'un de l'altre.

- Potser encara té la marca del coixí a la cara i podem deduir que és un dormilega.
- Podem saber si és gaire polit mirant-li les sabates.
- Si és presumit perquè porta colònia.
- Si es nerviós perquè es menja les ungles.
- Si és deixat, per les llànties que porta.

Activitat 14 de l'Annex III: Activitats per als alumnes

8.2 L'observació (aplicada als dibuixos)

Observeu amb atenció els dibuixos dels personatges del conte i traieu-ne les vostres conclusions... deduccions. Algunes pistes:

- Com va abillat el cuc...? Sembla una mica dandi.
- La informalitat una mica fatxenda, de perdonavides, tal com seu Jack davant el cuc.
- El gran amor pel dormir que gasta la marmota.
- La cara de pillets dels lirons.

Activitats 7 i 10 de l'Annex III: Activitats per als alumnes

Sempre m'ha semblat que una societat que té policies és una societat de nens petits mal educats. Cal un vigilant perquè els adults no facin entremaliadures? De moment, sembla que sí. La vida és plena d'espavilats, com l'ós dormilega, el gripau contrabandista, el cérvol corrupte. Persones i animalons que no han acabat de créixer.

Activitat 9.1

Podem encetar un debat. Per què la gent s'està de fer malifetes? Perquè hi ha un vigilant? Potser perquè no volen pagar una multa? O bé no volen ser assenyalats i passar vergonya? I segur que no volen que els engarjolin...

Però també pot ser perquè formem part d'una comunitat, i aprofitar-se dels altres és, en el fons, no confiar prou en els propis recursos i la pròpia vàlua...

La gent que passa gana i és molt pobra, o els han robat els seus recursos, poden fer malifetes?

Ens cal sempre que algú ens vigili? Quan aprendrem de veritat a ser grans?

Es podria debatre aquest tema en diferents grups que poden defensar diferents postures.

PER CONTINUAR LLEGINT... ALTRES LLIBRES

Tinc alguns llibres relacionats per temàtica amb *El misteri de l'espantaocells adormit*.

Us en recomano uns quants.

- ***L'espantaocells volador*** (Bruño, 2013)
És la història d'un espantaocells que no vol estar palplantat en un camp de blat i decideix córrer món.
- ***Cediu el pas al conill Albert*** (Cadí, 2004)
Un conill vol anar a veure un amic seu per fer una partida de parxís però, en un tres i no res, construeixen una carretera i ja no pot passar a l'altra banda. El conte narra totes les peripècies per travessar la carretera. Un problema que tenen molts animals.
- Dins del llibre ***Setze contes divertits i un parell de seriosos***, podeu trobar els conte «Júlia Julivert, detectiva a tor i a dret». És un cas molt complicat, en què intervé molta xocolata. A la meua web hi ha un curtmetratge sobre aquest conte realitzat pels alumnes d'una escola de Barcelona. Heu d'entrar a la web i clicar el llibre dels setze contes.
Dins el mateix llibre, hi ha un altre conte relacionat amb el tema: «Pensió l'Arbre», un conte sobre una fonda d'animalons que és un arbre.

D'altra banda, tenim els casos del famós detectiu Marc Trena:

- ***El cas de l'hipopòtam segrestat*** (La Galera, Premi Guille Cifre de Colònia, 2009). El zoològic s'ha convertit en un hotel del luxe per als animals rics...
- ***El cas de la infància robada*** (La Galera, 2002).
- ***El segrest de la primavera*** (La Galera, Premi Hospital Sant Joan de Déu 1999). Han segrestat la primavera i se sospita del senyor Hivern i el senyor Tardor...

I un llibre molt especial:

- ***Els casos de l'inspector Formiga*** (La Galera, 2004). Explica casos de lladres i serenos al món dels insectes, amb molta intriga i humor.

ANNEXOS

ESCRIT DE JOAN DE DÉU PRATS AL SEU AMIC LLUÍSOT

Vaig conèixer el Lluísot a l'escola. Aleshores era llarg i prim i amb el cabell d'estopa. De seguida vam trenar una grandíssima amistat, que dura fins ara. Amb ell i el Josep Manel Rafí –director d'edicions escolars de Barcanova– vam fundar la revista *El Grumoll*, que va revolucionar la societat petitburguesa de l'escola amb grans dosis d'humor absurd.

Estic molt agraït al Lluísot. Primer, pels bons moments que hem passat plegats i pel seu gran cor. També perquè gràcies a ell vaig poder encetar la meua carrera literària (o hauria de dir-ne humorística)? Vaig entrar a *El Jueves* gràcies a ell. Allí vam fer un munt de guions televisius amb el Miquel Aparici –mireu la seva web d'escultures d'animals amb materials de reciclatge: www.miquelaparici.com–. Ens ho passàvem molt bé i rèiem molt, encara que ens tocaven les tantes pencant. Sempre hem tingut gran afinitat per riure plegats. I alhora ens intercanviàvem amb gran passió els nostres mons particulars, plens de fantasia i projectes.

Vivíem de la creació i trobar-nos era una injecció d'energia creativa immensa.

Entre viatge i viatge a l'Índia, el Lluísot va convertir el seu pis en un club, o potser hauria de dir en un museu vivent, per on passaven personatges de tot pelatge. Jo en vaig ser testimoni moltíssimes vegades, i encara tinc per fer una novel·la sobre les peripècies, vivències i anècdotes viscudes al *Palacio del Hielo*, tal com anomenàvem el pis del carrer Sant Pau, pel fred que hi feia a l'hivern. Només esmentaré un parell d'experiències.

La vegada que es va presentar el seu oncle amb americana i corbata i el va rebre un cosí eixelebrat del Lluísot amb una màscara veneciana posada. Mentrestant, el Lluísot continuava pintant sense roba i a la gatzoneta un quadre delirant de cavernícoles. Jo m'ho mirava flegmàticament mentre teclejava a l'ordinador.

Recordo també la vegada que va trucar al timbre un publicitari valencià amb la seva família, tots vestits amb gel·laba i turbant islàmics perquè havien abraçat la fe de Mahoma.

El Lluísot és una persona molt generosa. Li pots trucar a quarts de tres de la matinada per fer una mudança i acudeix amb la millor de les disposicions. No et falla mai. A mi m'ha ajudat moltíssim. Té, a més a més, una gran sensibilitat, i els seus dibuixos són autèntiques obres d'expressivitat, energia i humor.

A més, ha fet molts dibuixos dels seus viatges a l'Índia. I l'editorial Media Vaca va publicar-li un llibre de retrats de gent malalta acollida en un establiment de la mare Teresa de Calcuta. És un reportatge i un exercici de dibuix còmpredor.

INFORMACIÓ SOBRE L'EDITORIAL

L'editorial Animallibres, fundada el 2006, actualment té la seu a Barcelona. Amb més de cent obres en catàleg, el segell està especialitzat en literatura infantil i juvenil. El seu fons es distribueix en col·leccions com Diccionari Visual, Les Bestioles del Jardí, El Bagul dels Monstres, Àlbums Il·lustrats, La Meva Maleta. Entre els autors del segell hi ha noms coneguts: Miquel Descot, Rodolfo del Hoyo, Bernardo Atxaga, Eulàlia Canal, Pep Molist, Gianni Rodari, Anna Tortajada...

www.animallibres.cat

ACTIVITATS PER ALS ALUMNES

DEBAT. S'ha abaixat el teló de la funció. Ja heu llegit el conte. Ara s'obre un altre teló. A veure si us ha agradat, què n'heu après i què heu sentit i rumiat. Doneu la vostra opinió:

- Us ha agradat la història? Per què sí o per què no?
- Què heu après amb aquesta història?
Digueu tres coses, per exemple: «Hem après què és una pista falsa».
- Què heu sentit en llegir-la?
Digueu tres sentiments. Per exemple: emoció, avorriment...
- Us ha fet pensar alguna cosa?

Però anem més a fons:

- Quin personatge us ha fet més gràcia?
- Quina escena us ha agradat més?
- Us ha convençut el final?
- Llegiríeu una altra història de detectius?
- El llenguatge us ha semblat senzill de llegir?

Al dibuix de la coberta del llibre surten 7 elements. Us els escric en un idioma aborigen australià. Però segur que si ordeneu les lletres de cada paraula les podreu traduir al català.

ALPU

RAVAGIDAN

MACP

QUELRISOL

CLE

COSB

RERTAB

Solució: Esquirol, lupa, camp, gavardina, barret, bosc, cel.

TEST. Sou bons detectius? A veure què en sabeu, del cas de l'espantaocells adormit:

1. Quin animal és confident del detectiu?

2. Quants aglans té a la butxaca, Jack?

3. L'aperitiu és suc de taronja?

4. Quants lirons hi ha, al dibuix?

5. El vestit de la serp, té quadrats o rodones?

6. Què té la marmota, a la mà?

7. Què és el cap de l'espantaocells?

Si heu encertat **5**, **6** o **7** preguntes podreu ajudar en Jack.

Si n'heu encertat **3** o **4**, jugareu amb els lirons.

Si n'heu encertat **1** o **2**, donareu voltes amb el penell de ferro.

Cap resposta encertada... a dormir amb la marmota!

Solucions: 1. Gripau. 2. Quatre. 3. No: és suc de molsa.

4. Tres. 5. Rodones. 6. Un osset de peluix. 7. Una carabassa.

Si us inventéssiu una història de detectius en el món del animals, quins escolliríeu vosaltres per fer de detectiu i de dolent? Penseu-ho per grups. Després poseu-ho en comú en el grup classe i escolliu els millors. A continuació, tots junts, penseu quin misteri s'hauria de resoldre. I podeu afegir-hi un dibuix.

Els detectius, com que estan frec a frec amb els delinqüents, es tornen un pèl malparlats. Aquí tenim algunes de la paraules que utilitza en Jack, l'esquirol.

Relacioneu les paraules amb el seu significat.

1. PENQUES	A. Lladre
2. CAPSIGRANY	B. Astut
3. ESCURABOSSES	C. Persona que fa coses de criatura
4. SALTAMARGES	D. Persona que té molta barra, la cara molt dura
5. EMMURRIAT	E. Persona de poc seny
6. PISPA	F. Home capaç de fer-ne de totes
7. MURRI	G. Enfadat
8. GANÀPIA	H. Persona que amb les seves males arts pren els diners a la gent
9. GALIFARDEU	I. Lladre de camps
10. GAMARÚS	J. Persona bestiola

Solució: 1-D, 2-E, 3-H, 4-I, 5-G, 6-A, 7-B, 8-C, 9-F, 10-J.

6. He de cobrar el lloguer dels inquilins que viuen al mateix arbre que la garsa i m'he fet un embolic de noms i pisos.

Els llogaters són **la merla**, **el pica-soques**, **el rossinyol** i **el pit-roig**. Em podeu recordar en quin pis viuen?

1. Sota el pis de la garsa =
2. Al 1r 1a =
3. Al 2n 3a =
4. Al 4rt 2a =

Solució: 1. Pica-soques. 2. La merla. 3. El pit-roig. 4. El rossinyol.

7. Ara vegem si teniu el cervell ben greixat. Es tracta de resoldre dos jeroglífics. I per tant cal utilitzar la deducció.

1. Qui ocupa el cor de l'espantaocells?

Solució: OR ENE TES

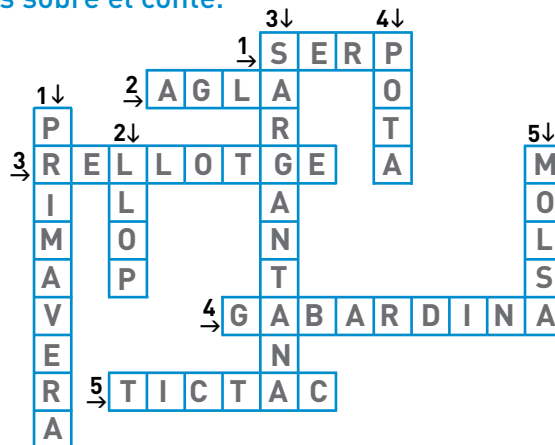
2. Qui formava la banda de batracis que es dedicaven al tràfic il·legal de cuques de llum?

Solució: GRAN O TES

8. MOTS ENCREUATS. Tenir bona memòria ajuda a resoldre els casos. A veure com aneu de memòria. Resoleu aquests mots encreuats sobre el conte.

Horizontals

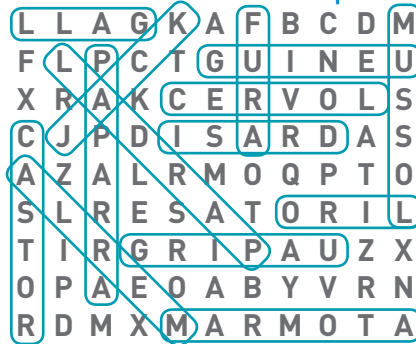
1. Animal sense potes.
2. Fruita seca que el detectiu té a la butxaca.
3. El cor de l'espantaocells.
4. Peça de roba que porta el detectiu, típica de l'ofici.
5. Batec del cor del detectiu.

Verticals

1. Cosa que va perdre l'ós l'any passat.
2. Animal a qui li agradaria ser el pastor de les ovelles.
3. Animal enamorat del sol.
4. La cama dels animals.
5. Es posa als pessebres i el seu suc li agrada al detectiu

9. SOPA DE LLETRES. En aquest conte surten una pila d'animals i bestioles. A veure si en trobeu 15 en aquesta sopa de lletres.

Solució: Pardal, paparra, liró, gripau, truita, merla, cérvol, gall, fura, marmota, mussol, isard, castor, guineu i el nom de l'esquirol (Jack).

10. Tots els animals tenen les seves habilitats i característiques, que podem utilitzar a l'hora d'escriure un conte. Hi ha animals que són especialment idonis per:

Compte: Totes les solucions són verbs, accions

GIRAFA

X _ F _ _ D E _ _ R

(Pista: Li fa mal el coll de tant mirar)

CANGUR

B _ T _ R

(Pista: Fa el mateix que la pilota, però en un altre estil)

GALL

CA _ _ _ R

(Pista: Pot servir de despertador)

PAÓ

P _ E S _ _ I R

(Pista: Pot anar a una desfilada de moda)

HIENA

_ I U _ E

(Pista: Pot participar en un programa d'humor)

FURA

_ _ V E _ T _ G _ _

(Pista: Podria ser l'ajudant de Jack l'esquirol)

Solucions: XAFARDEJAR. BOTAR. CANTAR. PRESUMIR. RIURE. INVESTIGAR

Dibuixeu un espantaocells tal com us l'imagineu. Algunes idees, per ajudar:

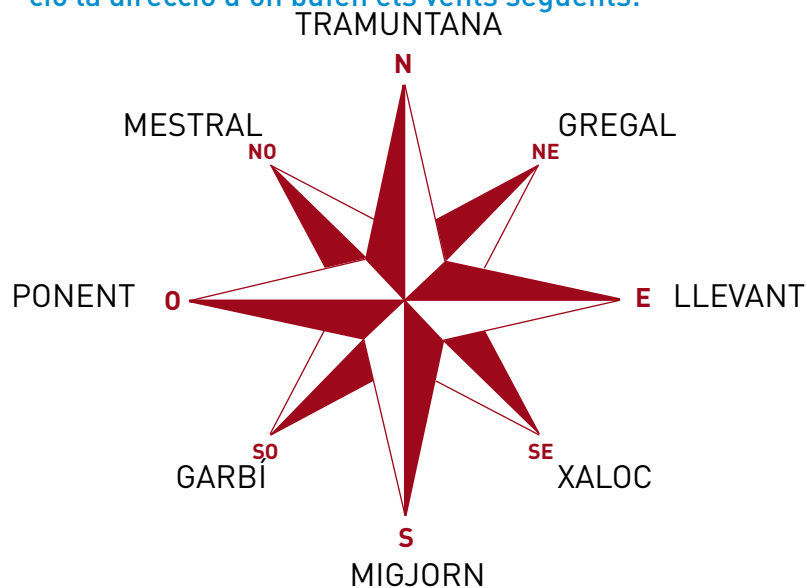
UN BARRET DE COPA – GUANTS DE LLANA – BOTES D'AIGUA – UN JERSEI DE RATLLES – UN PARAIGUA – UN ORINAL PER AL CAP

I podeu inventar-li un nom

El penell del conte indica bones pistes. Però els penells sobretot serveixen per assenyalar la direcció del vent. Indiqueu a continuació la direcció d'on bufen els vents següents:

L'escarabat piloter surt de passada en el llibre *El misteri de l'espantaocells adormit*. Ara us deixo un altre conte, que va escriure el meu pare, sobre aquest personatge, perquè vegeu que els actors més secundaris també poden tenir papers principals!

Empleneu els punts suspensius amb les paraules que trobareu al final.

L'ESCARABAT PILOTER

FLOR

La papallona estava libant el nèctar d'una, quan va sentir que una marieta li deia:

SANT MARTÍ Ets la criatura més bonica del bosc. Ets la reina del bosc. L'arc de no pot sortir perquè tu li has robat tots els

La papallona, tota afalagada, va contestar: POETA

-Les teves paraules son molt amables, no sabia que eres

-La poesia sorgeix quan hi ha bellesa, suavitat i gràcia.

-Quan jo vaig néixer , lletja i peluda.

-Tant de bo tots els que neixen lletjos es tornessin tan bonics i gentils com el que veuen els meus ulls.

-Estaria tot el dia escoltant-te, però he d'anar-me'n. Vindràs demà?

-Segur que sí. No puc deixar de gaudir de la teva presència.

Quan la se'n va anar, l'escarabat es va treure la disfressa de marieta, va agafar la pilota de i, mentre la feia rodar, anava pensant: «Encara que sigui lleig i l'escombriaire del bosc, m'agrada el color i l'elegància. Què coi!... també tinc dret a somniar».

FLOR - SANT MARTÍ - COLORS - POETA - ERUGA - ANIMALS - PAPALLONA - FEMS

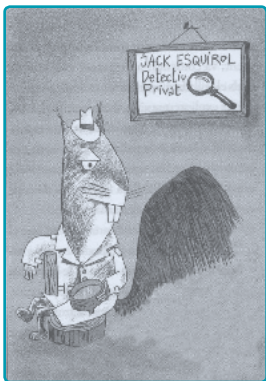

MEMORY. Per ser un bon detectiu s'ha de tenir bona memòria per poder recordar fins al més mínim detall. Per això, practiqueu aquest joc de retentiva.

1. Aquí teniu un seguit de personatges del conte, cada un dins un requadre. Us deveu haver fixat que cada dibuix està repetit dues vegades.
2. Enganxeu la pàgina en una cartolina i retalleu els requadres.
3. Ara teniu unes cartes. Barregeu les cartes i col·loqueu-les de bocaterrosa sobre la taula. A continuació, i per torns, cada jugador (és un joc per a dos jugadors o més) destapa dues cartes. Si no formen parella, les cartes es tornen a posar de cap per avall. I així es va repetint la jugada fins que un jugador encerti una parella de personatges iguals.

(Joc. Formarem 32 petites cartes a partir dels dibuixos del conte. Els dibuixos es poden baixar del blog del Lluïset i enquadrar perquè tinguin la mida adequada. En realitat són 16 dibuixos repetits dues vegades.)

Els dibuixos per formar les cartes són el següents:

1. L'esquirol de la coberta
2. L'esquirol de la pàgina 13
3. El cuc de la pàg. 13
4. L'espantaocells de la pàg. 23
5. El gripau de la pàg. 35
6. L'esquirol de la pàg. 35
7. El pica-soques de la pàg. 39
8. L'esquirol de la pàg. 39
9. El panell de la pàg. 47
10. L'esquirol de la pàg. 47
11. La marmota de la pàg. 51
12. La serp de la pàg. 59 (que quedi vertical)
13. Un dels lirones de la pàg. 63 (perquè la carta quedi vertical)
14. L'esquirol de la pàg. 63
15. L'ós de la pàg. 73
16. L'espantaocells de la pàg. 79

.

QUADRE D'ACTIVITATS PER FER A CLASSE

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
0. Què sabem de l'autor			
	0.4 Propostes per jugar a fer de detectius		
1. Què sabem de l'obra			
1.1 El mestre presenta el llibre	Act.1.1.1 Presentació del llibre per part de l'autor (motivació) Act.1.1.2 Fitxa tècnica Act.3 Localització de les dades bibliogràfiques		
1.2 El llibre, què ens diu sobre el llibre?	 Act.2 Observació de la coberta		
1.3 L'autor, què ens diu sobre el llibre?	Act.1.3.1 Propòsit de l'autor		
1.4. Qui és Joan de Déu Prats?	Act. 1.4.1 Informació sobre l'autor Act. 1.4.2 Qualitats d'un escriptor		
1.5 L'il·lustrador i els seus ninots	Act. 1.5.1 Observació de les il·lustracions (preferències personals) Act. 1.5.2 Informació sobre l'il·lustrador Act. 1.5.3 Les il·lustracions del llibre Act. 1.5.4 Construcció d'un espantaocells (educació visual i plàstica)		

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
2. Preparats per llegir?			
	Act. 2.1 Creació d'expectatives Act. 2.2 Joc de pistes per trobar els llibres (motivació i sensibilització sobre el gènere que llegiran)		
3. La lectura d'El misteri de l'espantaocells adormit			
3.1 L'esquema de la història		Act. 3.1.1 Lectura del llibre (proposta de fragmentació) Act. 3.1.2 Accés al significat de paraules desconegudes Act. 3.1.3 Reflexió sobre els personatges	
4. Llibrefòrum			
			Act. 4.1 Conversa sobre el llibre / opinió personal Act. 1 Guió de conversa
5. Què té d'especial aquest llibre?			
5.1 Que és una paròdia			Act. 5.1.1 Característiques personals dels companys. Elaboració de caricatures Act. 5.1.2 Trets distintius del protagonista

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
5.2 La poesia			Act. 5.2.1 Cerca de moments poètics del llibre Act. 5.2.2 Cerca de moments poètics fora del llibre Act. 5.2.3 Cerca de moments que ens emocionen Act. 14 Compleció d'un conte amb moments poètics
5.3 L'humor			Act. 5.3.1 Cerca de frases i situacions còmiques del llibre Act. 5.3.2 Creació de frases còmiques o absurdes a partir de situacions divertides
6. Traiem suc al llibre			
6.1 Jack, l'esquirol, el protagonista			Act. 6.1.1 Comparació de la novel·la amb les faules Act. 6.1.2 Característiques del protagonista Act. 6.1.3 Cerca d'informació sobre els esquirols (coneixement del medi) Act. 12 Representació gràfica d'un dels personatges (creativitat)
6.2 Els animals			Act. 6.2.1 Recopilació dels animals que surten al llibre (comprensió literal) Act. 6.2.2 Cerca d'informació sobre els animals que surten al llibre (coneixement del medi) Act. 5 Planificació d'un text semblant al que s'ha llegit Act. 10 Percepció visual (sopa de lletres) Act. 11 Comprensió inferencial

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
6.3 El bosc			Act. 6.3.1 Paral·lelisme entre espais naturals i espais urbans (establir connexions) Act. 6.3.2 Coneixements sobre tipus de boscos (coneixement del medi) Act. 3.3.3 Lectura i comentari d'un article sobre la conservació dels boscos (coneixement del medi)
6.4 Els arbres			Act. 6.4.1 Animals que viuen als arbres Act. 6.4.2 Reflexió sobre la influència de l'home en l'evolució dels boscos (coneixement del medi)
7. Recursos estilístics			
7.1 Els diàlegs			Act. 7.1.1 Lectura expressiva de diàlegs Act. 7.1.2 Producció de diàlegs Act. 7.1.3 Observació i anàlisi d'un diàleg o debat televisiu (Normes d'interacció) / Respectar les normes d'interacció en les converses entre els alumnes
7.2 Les descripcions			Act. 7.2.1 Producció d'un text imaginatiu (creativitat)
7.3 Paraules, expressions i argot			Act. 7.3.1 Els sobrenoms Act. 7.3.2 L'argot policíac Act. 6 Significat de paraules pròpies de l'argot policíac Act. 13 Precisió lèxica (els noms dels vents)

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
8. Per continuar llegint... altres llibres			
8.1 Les deduccions			 Act. 7 Comprensió literal (memòria) Act. 8 Comprensió inferencial (resolució de jeroglífics) Act. 9 Comprensió inferencial (mots encreuats) Act. 14 Memòria espacial (joc del memory) Act. 8.1.1 Deduccions que fa el protagonista Act. 8.1.2 Referent literari Sherlock Holmes Act. 8.1.3 Observació dels companys per fer inferències
8.2 L'observació (aplicada als dibuixos)			 Act. 4 Comprensió literal. Observació de les imatges
9. El pes de la llei			
			Act. 9.1 Producció d'un debat (per què la gent fa malifetes? Com es podria evitar?)
10. Per continuar llegint... altres llibres			